

1945 aasta 1. mail kihutas Lõuna Poola Alam-Sileesia mägiteedel must sõiduauto Opel. Olles varahommikul väljunud Ludwigovost (Ludwigsdorf) kiirustas auto mööda käänulisi metsateid Tšehhima piiri poole. Kuid saatus tahtis teisiti...

Maanteeäärsest võsast avati auto pihta automaatrelevadest tuli. Pikk valang tabas auto esiklaasi ja vasakut külge... Juht sai koheselt mitu tabamust, auto kaotas juhitavuse, sõitis teelt välja ja vajus küljeli.

Nii sattus siiani nii rahulikku Alam-Sileesiasse oma esimese reidi korraldanud Poola vasakpoolse partisaniliikumise Armia Ludowa kätte ootamatu "vääriskala": SS - ELFi (Eri-Evakueerimise Eriüksuse) juht, SS Sturmbannführer Rudolf Schuster SS-RSHA Abteilung III:st.

Paari kuu pärast kuulasid Berliinis Rudolf Schusterit üle Poola sõjaväemissiooni juht kindral Jakob Pravin ja polkovnik Wladislaw Shimansky.

Kasutatud küsitlusmeetodid olid efektiivsed.

Juba neljandal ülekuulamispäeval tunnistas SS Sturmbannführer eriüksuse ELF (Eri-Evakueerimise Eriüksuse) olemasolu mis tegutses SS:i salajase "GENERALPLANE 1945" raamides.

See info äratas ülekuulajates erilist huvi.

Oli ju nendeni juba varem jõudnud andmeid, et siiani seletamatu "generaalplaaniga" olevat seotud otseselt ei keegi muu kui Martin Bormann ise.

1945 aasta mai viimasel päeval tabati Norras inglise RAF komandoste eriüksuse poolt peale meeletult vastupanu SS Gruppenführer Jakob Sporrenberg ja anti peale vintsutamist eri vangilaagrites üle Poola sõjaväeõimudele.

Kui Inglise oleksid vaid aimanud kellega neil on tegemist siis vaevalt oleks seda kunagi tehtud...

Uurime nüüd veidi seda huvitavat tegelast.

Nimi: SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Polizei Jakob Sporrenberg.

Sõjavangi number: B193537.

Auaste: SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Polizei.

Vangistatud: 31. mai (teistel andmetel 11. mai) 1945

ISIKUANDMED: Sünniaeg: 16. september 1902.

Sünnikoht: Düsseldorf.

Surnud (hukatud): 6. detsember 1952.

Surmakoht: (hukatud Poola sõjatribunali otsuse kohaselt poomise läbi) Warsaw, Poland.

Rahvus: - ?

Religioon: - ?

Amet: - ?

Kaal: - ?

Sugulussidemed: - ?

NSDAP liikmenumber 25585 (liitunud 1922).

SS:i liikmenumber: 3809 (liitus 1. oktoober 1930).

Auastmed (loetelu lõpp): SS-Gruppenführer (1. Jaanuar 1940), Generalleutnant der Polizei (7. Juuli 1943).

Autasud: 17 erinevat Wehrmacht, SS:i ja NSDAP äramärkimist.
Alates 1 klassi Raudristist kuni Reichsführer-SS Aumõõgani.

Teenistuslikud määramised ja volitused (teenistuslehe lõpp): august 1941 - märts 1943:
Erivolitustega Ohvitser SS Gauleiter Erich Koch:i alluvuses.

16. august 1943 - 25. november 1944: SS:i ja Politseiüksuse/ringkonna "Lublin" juht.

21. november 1944 - mai 1945: SS:i ja Politseiüksuse/ringkonna "Süd-Norwegen" juht.

Mai 1945 - 3. oktoober 1946 viibimine erinevates Inglise POW sõjavangilaagrites.

3. oktoober 1946 - ? Saadetud LDC (London District Cage).

1950 Poola kohtu otsusega mõistetud surma...

Otsus täide viidud 6. detsember 1952.

Väike lisa epiloogiks:

1982 aastal 3. veebruaril suri Novosibirskis vaikselt keegi Jakov Ossipovitš Nemtsov, kohaliku NSVL Armees raudteevägede juhtivkoosseisu poliitkooli filiaali pensionil õppejõud.

Tema kohta avatud KGB toimikus figureeris aga tema sünnipärane nimi:

Jakob Sporrenberg.

Sporrenberg juhtis 28. juunist 1944 aastal Poola Alam-Sileesias baseerunud SS:i Eri-Evakueerimise Eriüksuse ühte allstruktuuri.

Käsuliini korras allus ta Alam-Sileesia SS:i tippametnikule SS Gauleiter Karl Hanke:le kelle ülemuseks oli omakorda juba Martin Bormann ise.

Kogu käsuliini toimimise eest vastutas aga meile juba tuttav SS Sturmbannführer Rudolf Schuster.

Sporrenbergi tabanud inglased polnud kõige vähematki aimu Jakob Sporrenbergi tegevusest viimasel sõjaaastal ja kuna ta oli juhtinud SS:i ja politseiaparaati Poolas Lublinis, andsid inglased ta šhesti tehes poolakatele...

Poola vastuluure omas selget infot kuidas inglaste "kingitust" pigistada...oli neil ju käes Rudolf Schuster.

Poolakad said teada, et Sporrenbergi ülesandeks oli "GeneralPlane 1945" raames evakueerida Alam-Sileesia Ludwigsdorfi uurimiskeskusest kogu SS:i ülialajane tehnoloogia, dokumendid ja personal, mis paiknes maaalustes šahtides Tšehhi piiri lähedal Waldenburgist kagus.

Samuti oli ta juhtinud projektis otseselt osalenud kuuekümmet kahe tehniku ja tööliste likvideerimist.

Sporrenbergi vastutusalasse oli antud SS:i Eri-Evakueerimise Eriüksuse üks allstruktuur, mis vastutas evakuatsiooniplaani "põhjamaržruudi" eest, so liini eest mis läbis Norra.

Avatuks jäi see nn. "põhjaviil" tegelikult kuni sõja lõpuni.

Sporrenbergi hinnati SS:is nagu Kammleritki tema erakordse organiseerimisvõime poolest.

1944 aastal määrati ta Obergruppenführeri Walther Krügeri alluvusse juhtimaks SS:i VI Eriotstarbelist Polku.

Krüger ise aga oli osaline Kolmanda Reichi viimase sõjaaasta jooksul läbiviidud salajastes operatsioonides.

Sealhulgas nii SS teaduspotsiaali evakueerimise, kui tohutute rahaliste vahendite

(valuuta, väärismetallide, kalliskivide ja kunstiväärtuste) toimetamises Lõuna Ameerikasse. Punaarmee, NKVD ja Poola stalinistliku Armia Ludowa ning Armia Wojska Polskiego eriorganid selgitasid välja, et SS:i Breslau Eri-Evakueerimis Eriüksust juhtis SS Obersturmbannführer Otto Neiman, figuur kes vastutas evakuatsiooniplaani "Lõunamaržruudi" eest (Hispaania, Aafrika, Lõuna-Ameerika). Otto Neimanit ennast tabada ei suudetud. Ei venelaste, ei lääneliitlaste poolt.

"GeneralPlane 1945" juht SS Gauleiter Hanke ise lendas välja Breslaust praktiliselt samal hetkel 4. mail 1945 aastal kui linna sisenesid Punaarmee liikursuurtükid ja nagu arvata võib, ei näinud teda enam kunagi mitte keegi...

Kui nüüd kõrvutada kõiki fakte võib julgelt väita, et Hans Kammleri jäljetu kadumine oli vaid osa ühest suuremast plaanist mille põhjal "GeneralPlane 1945" juhtfiguurid (SS:i liikmed ning NSDAP parteifunktsionärid) kes omasid otsesest kokkupuudet SS:i salajaste relvaarendustega (raamprojektid Orange ja Rot), kadusid jätmata mingit jälge...

Jakob Sporrenberg

SS Gauleiter Erich Kochi erivolitustega alluv. SS:i ringkonna "Lublin" juht, SS:i ringkonna "Süd-Norwegen" juht. SS:i Eri-Evakueerimise Eriüksuse allstruktuuri ülem... Ametlikult kohtu poolt süüdi mõistetud ja hukatud poomise läbi 6. Detsembril 1952 Varssavis...

Ja ometi...

1982 aastal 3. veebruaril suri Novosibirskis vaikselt keegi Jakov Ossipovitš Nemtsov, kohaliku NSVL Armees raudteevägede juhtivkoosseisu poliitkooli filiaali pensionil õppejõud.

Tema kohta avatud KGB toimikus figureeris aga tema sünnipärane nimi: Jakob Sporrenberg.

Kes siis oli see teenekas SS:lane tegelikult...mees kes oli Hans Kammleri isiklik soosik, kes paistis silma oma ülimalt ratsionaalse tegevuse ja väga efektiivse organiseerimisvõime poolest?

Milline oli tema tegelik väärtus?

Väärtus mis pani NKVD poolakate hämmamiseks lavastama hukkamise, transportima ta Siberi avarustesse ja looma sellele andunud rahvussotsialistile uue identiteedi?

Tänaseks on selgunud selle mehe edasisest elust küllaltki kummalisi ja omal moel "pikantseid" üksikasju.

Alates sellest et härra Gruppenführer õpetas Nõukogude Armees Poliitkoolis kursante, aineteks NLKP ajalugu, Teaduslik Kommunism ja Ateismi lühikursus... 1962 aastal omistati talle väljapaistva pedagoogilise töö eest noorsoo kasvatamisel orden "Austuse Märk".

1967 aastal aga seoses pensionile minekuga liidulise tähtsusega personaalpensionäri staatus...

Samas on teada, et kuni mehe surmani hoidis NKVD/KGB masinavärk väga hoolega...praktiliselt 24 h mehel silma peal... Nii tema töökohal poliitökonoomika kateedris kui kahetoalises korteris Stroiteljnaja põiktänavas...nii väljasõitudel šeflusalusesse kolhoosi kui 9 mai temaatilistel kokkusaamistel naabruses paikneva 8- klassilise kooli õpilastega...

Kõik fikseeriti.

Iga telefonikõne, iga kokkusaamine, iga postisaadetus...

Kui Jakov Ossipovitšil lagunes teler, poliitkooli ametiühingu hangitud korralik must-valge "Horisont" siis invaliid Dima naabermajast kes harilikult kogu ümbruskonna elektroonikat remontis-hooldas pidi juba samapäeva õhtul talle toodud teleri loovutama kahele mornile mehekolakale...Meeste päritolu oli meistrimehele nii selge, et ta ei vaevunud talle nina alla visatud punaseid "koorukesi" isegi vaatama...

Millest selline organite poolne hoolitsus?

Mida need ametkonnad lootsid?

Et Sporrenberg oma tavaelu rutiinis reedab end millegagi?

Et poetab mõne "otsakese"?

Aga inimeselt vajaliku teabe kättesaamiseks on ja oli KGB: I ometigi palju odavamaid ja kiiremaid meetodeid-vahendeid...

Ja psüühiline töötlus õnnestub GULAG: i struktuuris traataia taga märgatavalt kindlamalt kui Novosibirski Oktjaberski rajooni hruštšovka teisel korrusel paplite all?

Nähtavasti on vastus milleski muus.

Oodati.

Oodati, et Sporrenbergiga võetakse ühendust...

Ja ju oli ka piisavalt põhjust seda eeldada...

Kelle kontaktivõttu siis oodati?

Resident välismaalt?

Vaevalt... Novosibirsk on selleks liialt "keskel".

"Suurelt Kodumaalt" endalt?

Mõni siiani säilinud struktuur?

Ahnenerbe, Vril Gesellschaft?

Tõenäolisem, et ikkagi oodati "varje" minevikust...